

השפיכה היא לסימן ברכה (א), כדאמרין [עיינאן סה ע"א] כל בית שאין גשפך בו יין כמים אין בו סימן ברכה, לכך עושין כן בתחלת השבוע לסימן ברכה לכל השבוע, ושופכין אחר שהתחיל בורא פרי הגפן (ב) כדי שלא יהא הכוס פגום כשמתחיל הברכה, וכשיסיים ישתה המברך ממנו כמלא לוגמיו, ואח"כ יחזור וישפוך ממנו מעט על השלחן לכבות בו את הנר, כדי שיהא נראה לכל שלא הודלק נר זה אלא למצוה לנר של הברכה לכוך עליו, ונהגין לרחוץ באותה השפיכה עיניהם לחיוב מצוה א. ואם אין לו יין מבריל על השכר אם הוא חמר מדינה, והוא הדין על שאר משקין חוץ מן המים, מיהו טוב יותר להבדיל על היין אפילו הכוס הוא פגום מלהבדיל על שכר, חוץ מבמוצאי פסח שיש נוהגין להבדיל על השכר אע"פ שיש להם יין, משום דבאותו פעם יש שכר חביב עליהם שלא שתאוהו כל הפסח.

ב אין מבדילין על הפת כלל, אף על גב דקידוש מקדשין על הפת, שאני קידוש דק"ל [פסחים קא ע"א] שאין קידוש אלא במקום סעודה והוי הפת מעניינים הצריכין לקידוש, לכך אם אין לו יין מקדשין עליו, מה שאין כן בהבדלה שאינה במקום סעודה ואדרבה ברוב הוא כשמפסקין הסעודה, לכך אין מבדילין אלא על כוס: * הג"ה ועיין לעיל סימן רע"ג סעיף ט' ולקמן סימן מרע"ח וסימן רע"א סעיף ג' וסימן רע"ג סעיף א': מיהו כשחל יו"ט להיות במוצאי שבת שיש בו קידוש שנאמר על הפת, יש אומרים שהקידוש עיקר ואגב הקידוש מבדילין ג"כ על הפת, ויש אומרים שאז ההבדלה עיקר ויותר טוב לומר הקידוש עם ההבדלה על השכר, וכתב מורי מהרמא"י ז"ל והסברא אחרונה עיקר, ואני ראיתי בכל המקומות שעברתי משלמים וכן רבים (ג) נוהגים כסברא ראשונה, וליכא מאן דמהנני ביה. ומיהו בשולחן ערוך שנדפס שנית בשנת ש"מ

הגהות מוהר"א אזולאי

רצו א] שופכין שיורי ההבדלה בפתח, ששיורי ברכה מעבדין את הפורענות. ומעם ששופכין יין מן כוס דהבדלה, לפי שבשעה שמבדילין כל משמרות החול מוכנים לשוב אל מקומן, ויש כת רעים שעולים משאל מקום קורח, ואנו שופכים היין להחלישם ולהחזירם למקומם, גם נמצא להרמב"ן צריך ליתן לעדת קרח חלקם מסעודת המלך כענין מים אחרונים. ונמצא כתוב בספר חרדים שאחר שבידך אסור לשפוך, לכן ראוי לשפוך קודם ברכה, מספר מצה משה. ויש נוהגין שהמבריל שותה כל הכוס ואינו נותן לאנשי הבית שלא יבואו לידי הברל והפרש, ולא שמעתי בו טעם,

אליה זוטא

רצו (א) בבאר שבע דף ק"כ הקשה על זה מהא דממשיכין בצניור לפני החתן וכלה ודוקא בכלי משום ביזוי אף שהוא לסימן ברכה, וסיים משבח אני את המנהג ספרדים שאין שופכין ואי אישר חילי אבטליניה ע"כ. ולי אפשר לחלק דבשפיכת מעט יין זה לא הוי ביזוי, ועוד הא במטה משה סימן תק"ד כתב עוד טעמים למנהג זה דצריך ליתן לעדתו של קרח חלקם קודם כדוגמת מים אחרונים ע"ש: (ב) לשון רמ"א קודם שיסיים בורא פרי הגפן כדי וכו', ונראה דתרווייהו בעינן אחר שיתחיל וקודם שיסיים, וכן פסק בפסקי תור"מ, וכן נוהגין דלא כשל"ה שכתב שימלאנה על כל גדותיו שיהא נשפך קודם שיתחיל, ודלא כמטה משה:

אליה רבא

ג אחר שהתחיל וכו'. לשון רמ"א קודם שיסיים בורא פרי הגפן וכו', ונראה לי דתרווייהו צעיקן, אחר שהתחיל צריך אחר ה' חלוקתו מלך העולם וקודם שיסיים בורא פרי הגפן, וכן כתב פסקי חו"ט דלא כשל"ה [שנח, נר מטה ד"ה כח מור] שכתב שימלא על כל גדותיו כדי שיפוק, ודלא כמטה משה [ספ]. ומה שהקשה ט"ז א' י"ל על פי מ"ש בסימן קפ"ג [אליה רבא סק"ח]: ד ישתה וכו'. נהגו הנשים שלא לשמות מכוס של הבדלה, והטעם עיין בשל"ה [שנח, מורה אור סוף ד"ה ומנח]. כתב בשל"ה הלקט [סי' עד] כוס של הבדלה רגיל המבדיל לשמות כולו ואין משקה ממנו צני צמו (מג"א סק"ד). וצטור סימן רצ"ט כתב נמי בשם רב סעדיה דאין צריכין צני צמו וכו', ופירש הצ"ח [שם ס"א] דלנשים וקטנים לא השקה כיון שהבדלה דרנן, אבל לצני הגדולים חייב ולא משמע הכי מדברי של"ה הלקט שכתב רגיל לשמות כולו וכדמשמע צני צמו יוסף שם. מיהו במטה משה סימן מק"ט כתב שמה מלא לוגמיו ומטעים צני צמו, משמע דס"ל דאין לנהוג כרצ סעדיה ושל"ה הלקט, וכן כתב הטור שם בשם רב עמרם:

ה מיהו טוב וכו'. נמצא [סק"ה] השיג דשכר אפשר דמוטב מכוס פגום יין, דהא המירו לו לאכול קודם הבדלה שלא יבך על הכוס

(סעיף ב) ז ואגב הקידוש וכו'. וכן עיקר ודלא כיש אומרים צו"ע

הגהות והערות

רצו א] בפסק"א דאין שייך פגום אלא א"כ שותה: